

מכתב גלוי ב' בפרשת בלום האכהייזער ביקסענשפאן

היות שיצאו מתחת ידי כמה אגרות בפרשת "בלום האכהייזער ביקסענשפאן", אשר כתוב שם שמנחם מענדל ביקסענשפאן דר עם צירל בלום בונות רח"ל, מכיון שהיא אשת ר' מנחם מענדל בלום, על כן פנו אלי רבים בשאלת מי שמך לאיש שר ושופט לדון ולהורות, ובאיזה כח ירדתי לפסוק בשאלה זו?

בראשונה הנני בזה להודות לשמו ית' שלא הביאני לידי נסיון זה, ולא עשני דיין ורב בדור הזה.

הנה דבר ידוע הוא לכל, שבכל ענין בתורה שיש איזה ספק או מחלוקת הפוסקים, נזקקים לרב ומורה היושב על מדין, שיורה לאמיתה של תורה, ועל פיו נחתך הדבר בין להיתר ובין לאיסור. אבל במקום שההלכה מבוררת היא להדיא בשולחן ערוך בלא שום שאלה או חולק, אזי אין שום סיבה לשאול את פי המורים, וכמו כן בנידון דידן שהדבר פשוט, וזיל קרי בי רב הוא, ועל כן שאלת מי שמך לאיש אין לה רגלים.

כל אשר מח בקדקדו, בהתבונן ושום שכל בשולחן ערוך והפוסקים, יראה ברור (א) שנידון ר' מנחם מענדל בלום ואשתו אינו בין אלו שנפסק בהם שמותר לכופו לגרש. (ב) גם ברור שאם כפוהו ליתן גט נגד הדין, הגט פסול אפי' אם האשה כבר נשאת לאחר, ובניה מן השני ממזרים. (ג) לפי דעת השולחן ערוך והפוסקים גם אינו מאלו שחייבים לגרש, ואפילו אם היה חייב לגרש גם כן פסול אם נעשה בכפיה, אבל הוא לא היה חייב לגרש. (ד) יש לבעל נאמנות לערער ולטעון שהגט היה בכפיה שלא מרצונו. (ה) שאם יש ערעור על הגט שהגט פסול, אין האשה מותרת להנשא עד שיווכח התירה כשמלה לסתור טענות המערערין ולהוכיח שהגט כשר.

גם ברור שאם ידעו האיש או האשה שיש מערערין על הוראת בי"ד להיתר, ועב"ז נישאו על סמך דעת המקילין, הרי הן מזידין, כיון שהיה להם להמתין עד שישאו ויתנו הצדדים זה עם זה, כמבואר בספר שמש צדקה ח"ב סי' ט'. [כל הנ"ל מפורש יוצא בכיור ההלכה ובהשיעורים הנשמעים בקול בי"ד, אשר אפשר לשמוע או לקבל על המעלעפאן 718-874-0082].

ועל פי כל הנ"ל ראיתי להכנס בעובי הקורה, מכיון שכל הדברים פשוטים ומבוארים, נמצא שנישואיהם הוא בגדר מזיד, על כן יש חיוב לערער ולמחות לאפרושי מאיסורא, והדין הוא שתצא מזה ומזה, והבנים הם ממזרים, וחייבים להפרישם.

אבל אי קשיא לך הא קשיא, אלו הרבנים אשר עשו מעשה אחר שידעו דברי הערעור עם בירור ההלכה, אמאי עשו מעשה להעמיד חופה, וגם אין מוחים בידם מלחיות ביחד, ואפילו אם יש להם איזו טעמים ונימוקים להחזיר אשה זאת, הלא כל זמן שלא השיבו על הערעור, הרי במקומו הוא עומד ואסור להם לעשות שום דבר להתירא, ובודאי עכשיו גם חייבים להפרישם, עד שיבורר ההיתר לעין כל.

ועי' בתשו' מהרשד"ם (י"ד רנ"ה) שכתב, וז"ל: אם המצא תמצא באלו הגירושין חכם או חכמים אוסרים האשה, שחולקים [עם] החכמים המסדרים הגט ומתירין האשה לינשא למי שתרצה וכו' מי שיאמר טעם לדבריו ומראה פנים נראין להחמיר בגט או שאינו גט [שפסול] לא דבר ריק הוא, ואם סברת המחמירין והמתירין שקולים ראוי להחמיר באיסור חמור כזה ואפילו שלא היו שקולין לגמרי, עכ"ל.

ואם יש ערעור ברור על איזה גט, חייבים למחות כדי שתמתין האשה מלהנשא עד שתקבל גט כשר, וכמ"ש הרמ"א בשו"ת סי' נ"ו וז"ל: מי שניתן הגט שלא בפניו, ונמצא אח"כ פסול מה בגט, ומפרש ואומר שפסול מטעם זה ומטעם זה, לא עלה על לב ר"ת ותלמידיו מעולם לסתום פיו מלומר את אשר בלבו, ואדרבה יישר כוחו, כדי שהאשה לא תנשא לאיש עד שתקבל גט כשר, עכ"ל.

ובמקום שנשאת קודם שנתברר ההיתר, חיובא רמיא להפרישם עד שיתלכך התירה, וכל הבעילות של זמן הספק הם בעילת זנות, וכמ"ש בשו"ת ברית אברהם אהע"ז סי' ק"ב בסופו וז"ל: וקודם שיבורר כל זה, וגם קודם שיבא עוד היתר מגאון מפורסם א' אזי האשה הנ"ל היא בחשש ספק יבמה לשוק דאורייתא, ומחויב כל מורה שהזוג הנ"ל הם תחת ממשלתו להפרישם, וכל בעילותיהם עד שיבורר ההיתר הם בעילות זנות, עכ"ל.

ועל דיין שאין מברר דבריו אחרי שהקשו עליו מדברי הפוסקים כתב בספר משפטים ישרים ח"א סי' רפ"ד, וז"ל: דיין שמקשים על דבריו מדברי פוסקים, ואינו חושש להקשיא, רק שאומר כך נראה לי הרי זה דיין שקר, ודבריו אינם מעלין ולא מורידין, ובסוד הדיינים וכמניינם לא יבא, וכמאן דליתיה דמי, ויתקיים הדין ביושבים לפני ה' ומודים על האמת, עכ"ל.

וז"ל נודבי (תניינא חו"מ סי' א'): ע"ד שאלתו אם הדיין צריך להודיע מאיזה טעם הן וכו', וא"כ הדבר פשוט שצריך הדיין או הרב ליתן כתוב וחתום, ולא חשוד אצלי שום רב שימנע מלעשות כן אם לא שיוודע באמת שלא דן בצדק או בזדון או בשגגה וגם לכו ובוש מלהורות על האמת שטעה, עכ"ל.

זמן רב עבר מאז הופץ דבר הערעור על הגט, וגם זמנים טובא שיצא מתחת ידינו מחאה על הזנות, ועד עתה לא שמענו ולא ראינו שום תשובה מאיזה רב, שיבורר למה אין אשה זו בחזקת אשת איש, שתיקה זו זועקת עד לב השמים.

אנו מגלים בזה, שאם ישיבו הרבנים "בירור הלכה" למה אשה זו אינה אשת ר' מנחם מענדל בלום, נפרסם אותו ברבים ובמקהלות ישראל.

מכתב גלוי ב' בפרשת בלום האכהייזער ביקסענשפאן

אזוי ווי עס זענען דורך מיר געשריבן געווארן עטליכע בריוו איבער די פרשה פון "בלום האכהייזער ביקסענשפאן" וואו עס ווערט ארויסברענגט און מנחם מענדל ביקסענשפאן וואוינט בזנות רח"ל מיט צירל בלום, די ווייב פון ר' מנחם מענדל בלום, און מענטשן פרעגן מיר ווער עס האט מיר געשמעלט אלץ א רב אדער דיין, ווי אזוי איך נעם מיך די מוט צו זאגן מיינונגען אין דעם ענין?

צום ערשט טו איך דאנקען דעם רבוש"ע אז ער האט מיר נישט אריינגעברענגט אינעם נסיון צו זיין א דיין אדער רב אין היינטיגן דור.

דאס איז באקאנט פאר א יעדן, אז ביי וועלכן ענין אין די תורה וואו עס איז דא א ספק אדער א מחלוקת הפוסקים, פרעגט מען א רב אז ער זאל אויספסקענען די שאלה, און וואס ער זאגט אזוי בלייבט עס סיי להיתר און סיי לאיסור. אבער אין פאל פון א קלארע הלכה אין שולחן ערוך און קיין שאלה אדער מחלוקת, דעמאלטס איז נישט פארהאן קיין שום סיבה צו פרעגן רבנים, דאס זעלביגע איז ביי אונזער שאלה וואס די זאך איז זייער פשוט, דעריבער איז נישט שייך צו פרעגן ווער עס האט מיר געשמעלט אלץ רב.

יעדער וואס פארשטייט אן ענין, ווען ער וועט אריינקוקן אין שלחן ערוך און אין די פוסקים וועט קלאר זען, א) אז די פרשה פון ר' מנחם מענדל בלום איז נישט פון די וואס מען מעג צווינגען צו געבן א גט. ב) אויך איז זייער קלאר אז אויב האט מען אים יא געצווינגען צו געבן א גט, איז דער גט פסול אפילו אויב די פרוי וואוינט שוין מיט א צווייטן, און די קינדער פונעם צווייטן מאן זענען ממזרים. ג) אז לויטן שלחן ערוך און די פוסקים איז ער אפילו נישט פון די וואס זענען מחויב צו געבן א גט, וואס אפילו ווען ער וואלט יא געווען פון די, וואלט אויך נישט כשר געווען די גט אויב מען האט אים געצווינגען, אבער ער איז נישטאמאל געווען מחויב. ד) אז דער מאן האט א נאמנות צו מענה'ן אז דער גט איז נישט געגעבן געווארן פרייוויליג נאר געצווינגענערהייט. ה) אז אויב איז דא וועלכע סארט ערער אויף א גט אז עס איז פסול, איז די פרוי נישט ערלויבט צו גיין חתונה האבן, ביז ווי לאנג עס ווערט נישט קלאר אויפגעוויזן אז דער ערער איז נישט ריכטיג, און דער גט איז יא כשר.

אויך איז קלאר אז אויב די פרוי אדער מאן האבן געוואוסט אז עס איז דא וואס זענען מערער אויף וואס ב"ד פסק'נט אז זי מעג חתונה האבן, און האבן טראץ דעם יא חתונה געהאט זיך פארלאזנדיג אויף די וואס זענען מיקל, ווערן זיי באטראכט אלץ אזעלכע וואס האבן עובר געווען במזיד, ווייל זיי האבן געדארפט ווארטן ביז די צדדים וועלן זיך דורכשמועסן און ארויסקומען מיט א קלארן פסק, ווי עס שטייט אין ספר שמש צדקה ח"ב סי' מ'. [דאס אלעס ווערט קלאר ערקלערט אין א ברור הלכה און אין די שיעורים אויף קול בי"ד, וואס מען קען הערן אדער באקומען אויף טעלעפאן נאמבער 718-874-0082].

דאס האט מיר געברענגט זיך אריינצולייגן אין דעם ענין, וויבאלד דאס אלעס זענען פשוט'ע און קלארע זאכן, קומט אויס אז זייער לעבן צוזאמען מיינט עובר זיין אויפן איסור אשת איש במזיד, דעריבער ליגט א חוב צו שרייען און מוחה זיין זיי צו אפשטיידן פון אן איסור, וואס דער דין איז אז זי איז נישט ערלויבט צו וואוינען נישט מיטן ערשטן מאן און נישט מיטן צווייטן, און די קינדער זענען ממזרים, און עס איז א פליכט זיי אפצוטיילן.

אויב עס איז יא דא אויף איינעם צו פרעגן, איז עס אויף די רבנים וועלכע האבן געשמעלט חופה שוין נאכדעם וואס זיי האבן געוואוסט פונעם ערער מיטן ברור הלכה, פארוואס האבן זיי געשמעלט חופה, און פארוואס לאזן זיי צו זיי זאלן וואוינען אינאיינעם, אפילו אויב זאלן זיי האבן עפעס טעמים און סברות איר צו מתיר זיין, אבער כל זמן זיי ענטפערן נישט אפ דעם ערער, איז דער ערער שטארק און מען טאר זיך נישט פארלאזן אויפן היתר, נאר אדרבה, מען מוז זיי אפטיילן ביז ווען עס וועט ארויסקומען א קלארער היתר.

און אין תשובות מהרשד"ם (יו"ד סי' רנ"ה) שטייט, אז ווען עס איז פארהאן א מיינונג פארשידנהייט אין א גט צי עס איז כשר אדער נישט, אפילו אויב די וואס זענען מערער האבן א שוואכערע סברא מיט זיך, בריוך מען אויך מחמיר זיין ביי אזא הארבע איסור.

אין תשובות הרמ"א (סימן ג"ו) שטייט, אז אויב איז דא א קלארער ערער אויף א גט, איז זיכער אז ביי דעם האט רבינו תם קיינמאל נישט געוואלט פארשטאפן דאס מויל פון זאגן, פארקערט, מען איז מחויב צו מוחה זיין כדי די פרוי זאל זיך אפהאלטן פון חתונה האבן ביז זי באקומט א כשר'ן גט.

דער ברית אברהם שרייבט (אהע"ז סי' ק"ב בסופו), אז איידער עס ווערט קלאר דער ספק, אויב האט זי חתונה געהאט, מוז מען זיי צוטיילן, און דאס וואוינען צוזאמען איז בעילת זנות.

דער משפטים ישירים (ח"א סי' רפ"ד שרייבט): אז א דיין וואס מען פרעגט אפ זיינע ווערטער פון די פוסקים, און ער איז נישט חושש צו די קשיא, ער זאגט נאר — אזוי האלט איך, איז ער א פאלשער דיין און זיינע ווערטער טוען גארנישט אויסמאכן, ער קען צווישן די דיינים נישט אויסגערעכנט ווערן, און דער דין ווערט געפסק'נט מיט די אמת'ע דיינים וועלכע זיצן לפני ה'.

דער נודע ביהודה (תניינא חו"מ סי' א') באציט זיך אויף די שאלה צו א דיין זאל ערקלערן פון וואו ער האט ארויסגעלערנט זיין פסק, זאגט ער אז א דיין איז מחויב ארויסצוגעבן געשריבן און גע'חתמ'ט, וואס איז דער מקור פון זיין פסק, און ער ענדיגט צו אז עס איז נישט פארדעכטיגט ביי אים אז א דיין זאל נישט וועלן ארויסגעבן, נאר אויב ער ווייסט אז ער האט נישט ריכטיג געפסק'נט, במזיד אדער בשוגג, און ער איז צו שמאלץ ביי זיך ער זאל מודה זיין אז ער האט געמאכט א טעות.

עס איז שוין אריבער גאר א לאנגע צייט פון ווען דער ערער אויפן גט איז פארשפרייט געווארן, אויך גייט שוין אן א לענגערע צייט וואס מען איז מוחה אויף די זנות, און ביז היינט איז נאך נישט געהערט געווארן פון קיין איין רב, זאל צייגן עפעס א מראה מקום פון שלחן ערוך אדער פוסקים אז די פרוי איז נישט קיין אשת איש, די דאזיגע שווייגעניש שרייבט ביז צום הימל.

מיר זענען דא מגלה, אז אויב די רבנים געבן ארויס א "ברור הלכה", ערקלערנדיג פאר וואס די פרוי איז נישט קיין אשת איש פון ר' מנחם מענדל בלום, וועלן מיר בעו"ה דאס פארשפרייטן אויף א גרויסן פארנעם.

הק' בן ציון פנחס פריעדמאן

הק' בן ציון פנחס פריעדמאן